

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14.12.1995, sp. zn. 2 Tzn 63/95, ECLI:CZ:NS:1995:2.TZN.63.1995.1

Číslo: 2/1998

Právní věta:

I. Odvolací soud, pokud rozhoduje podle § 260 tr. ř. o vrácení věci státnímu zástupci k došetření ve věci, ve které v prvním stupni rozhodoval samosoudce, není omezen jen na důvody uvedené v ustanovení § 314c odst. 1 písm. c) tr. ř.

II. Zákonnost úkonů trestního řízení se posuzuje z hlediska znění trestního řádu účinného v době jejich provádění.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 14.12.1995

Spisová značka: 2 Tzn 63/95

Číslo rozhodnutí: 2

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Vrácení věci státnímu zástupci k došetření

Předpisy: 141/1961 Sb. § 260
§ 314c odst. 1 písm. c

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud České republiky zamítl stížnost pro porušení zákona podanou proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 15. 5. 1995 sp. zn. 6 To 19/95.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Okresního soudu v Hodoníně ze dne 8. 12. 1994 sp. zn. 2 T 260/93 byl obviněný B. V. uznán vinným ze spáchání trestného činu násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle 197a tr. zák., kterého se měl dopustit tím, že dne 26. 6. 1993 v dopoledních hodinách v Lužicích, ulici Pekařské, na dvoře rodinného domku slovně napadl svoji matku M. J., vyhrožoval jí, že ji zabije, poláme ruce a useká nohy, přičemž v té době držel v ruce nůž a ve své matce vzbudil důvodnou obavu, že by mohl své výhrůžky uskutečnit. Za to byl obviněnému B. H. uložen trest odnětí svobody v trvání 7 měsíců, pro jehož výkon byl zařazen do věznice s ostrahou.

K odvolání obviněného B. H. byl usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 15. 5. 1995 sp. zn. 6 To

19/95 napadený rozsudek Okresního soudu v Hodoníně zrušen podle § 258 odst. 1 písm. a), b), c) tr. ř. a podle § 260 tr. ř. byla věc vrácena státnímu zástupci k došetření.

Proti tomuto usnesení podal ve lhůtě uvedené v ustanovení § 272 tr. ř. v neprospěch obviněného B. H. stížnost pro porušení zákona ministr spravedlnosti České republiky. Vytkl v ní, že zákon byl porušen v ustanoveních § 258 odst. 1 písm. a), b), c), § 260 tr. ř., ve vztahu k ustanovení § 314c odst. 1 písm. c) tr. ř.

V odůvodnění stížnosti pro porušení zákona pak ministr spravedlnosti ČR poukázal mimo jiné na to, že Krajský soud v Brně nemohl věc vrátit státnímu zástupci k došetření, jestliže nebyly dány důvody k vrácení věci k došetření podle § 314c odst. 1 písm. c) tr. ř., neboť v prvním stupni rozhodoval ve věci samosoudce. V přípravném řízení byly objasněny základní skutečnosti důležité pro rozhodnutí o vině, případné upřesnění výpovědí svědků či vypracování znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, na obviněného B. H., jak požaduje soud druhého stupně, lze provést soudem prvního stupně. Podle názoru vysloveného ve stížnosti pro porušení zákona požadavky odvolacího soudu, z části nadbytečné, nemají charakter složitějšího dokazování tak, jak je předpokládáno v ustanovení § 260 tr. ř. Odvolací soud vycházel též z nesprávného stanoviska týkajícího se ustanovení § 160 odst. 1 v roce 1993 platného trestního řádu. Usnesením podle tohoto zákonného ustanovení bylo zahájeno trestní stíhání a bylo možno provádět dokazování podle § 89 a následujících ustanovení páté hlavy trestního řádu, tedy i výslechy svědků, a to i před sdělením obvinění obviněnému.

Závěrem v podané stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti ČR navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 15. 5. 1995 sp. zn. 6 To 19/95 byl porušen zákon v uvedeném rozsahu ve prospěch obviněného B. H. Dále ministr spravedlnosti ČR navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky podle § 269 odst. 2 tr. ř. napadené usnesení zrušil a dále aby postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud České republiky na podkladě stížnosti pro porušení zákona v souladu s ustanovením § 274 tr. ř. v neveřejném zasedání přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. všechny výroky napadeného rozhodnutí Krajského soudu v Brně, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a zjistil, že zákon porušen nebyl. K tomuto závěru dospěl Nejvyšší soud České republiky na základě následujících úvah:

Nejvyšší soud České republiky především nemůže souhlasit s názorem vysloveným ve stížnosti pro porušení zákona, že odvolací soud nemůže podle § 260 tr. ř. věc vrátit státnímu zástupci k došetření, jestliže v prvním stupni rozhodoval samosoudce a nejsou dány důvody k vrácení věci k došetření podle § 314c odst. 1 písm. c) tr. ř. Řízení před samosoudcem je zvláštním způsobem řízení podle hlavy devatenácté, oddílu pátého trestního řádu. Podle § 290 tr. ř. jestliže tato hlava neobsahuje ustanovení zvláštní, užije se i na řízení podle této hlavy obecných předpisů. Jelikož hlava pátá trestního řádu neobsahuje zvláštní ustanovení, které by se týkalo vrácení věci státnímu zástupci k došetření odvolacím soudem, pokud ve věci v prvním stupni rozhodoval samosoudce, použije se na takový případ obecný předpis, tedy ustanovení § 260 tr. ř. Důvody pro vrácení věci k došetření státnímu zástupci podle § 260 tr. ř. jsou rozdílné od důvodů uvedených v § 314c odst. 1 písm. c) tr. ř., stejně tak jako jsou rozdílné od důvodů pro vrácení věci k došetření státnímu zástupci podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř.

Podle § 260 tr. ř., považuje-li to odvolací soud pro náležité objasnění věci za potřebné, může při zrušení rozsudku vyslovit, že se věc vrací státnímu zástupci k došetření. Odvolací soud postupuje podle tohoto ustanovení jen tehdy, není-li věc náležitě objasněna nebo jestliže jiná vada měla za následek, že věc nebyla náležitě objasněna, přičemž musí jít o obtížné a rozsáhlé došetření skutečností důležitých pro rozhodnutí věci, které by soud prvního stupně nemohl provést rychleji než státní zástupce (srov. též č. II/1966 a č. 58/1980 Sb. rozh. tr.).

V daném případě zjistil Nejvyšší soud České republiky takovou vadu trestního řízení, která neumožňuje bez jejího napravení trestní stíhání obviněného B. H., tím méně pak jeho postavení před soud. Podle § 11 odst. 1 písm. h) tr. ř. trestní stíhání nelze zahájit, a bylo-li již zahájeno, nelze v něm pokračovat a musí být zastaveno, je-li trestní stíhání podmíněno souhlasem poškozeného a souhlas nebyl dán nebo byl vzat zpět (§ 163a tr. ř.). Trestný čin násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle § 197a tr. zák. je uveden v ustanovení § 163a odst. 1 tr. ř. Zahájit či pokračovat v trestním stíhání lze tedy pouze se souhlasem poškozeného, který je vůči obviněnému osobou, která má právo jako svědek odeprít výpověď podle § 100 odst. 2 tr. ř. S poukazem na ustanovení § 163a odst. 3 a § 46 tr. ř. na souhlas je třeba se poškozeného výslovně dotázat (srov. č. 34/1992 Sb. rozh. tr.) a poučit jej též o možnosti vzít takový souhlas zpět až do doby, než se odvolací soud odebere k závěrečné poradě.

V posuzované trestní věci je poškozenou matka obviněného B. H. Ta však před zahájením trestního stíhání, v přípravném řízení, při hlavním líčení ani v odvolacím řízení nebyla výslovně dotázána na souhlas s trestním stíháním svého syna, nebyla ani poučena o možnosti vzít souhlas zpět. Takový souhlas či poučení nemůže nahradit věta uvedená v protokolu z přípravného řízení o výslechu svědkyně M. J., matky obviněného B. H., že žádá o potrestání B. H. Bude tedy nezbytné svědkyni M. J. v naznačeném směru poučit v souladu s ustanovením § 163a odst. 1, 3, § 46 tr. ř. a dotázat se na její souhlas s trestním stíháním jejího syna, obviněného B. H.

Pokud ministr spravedlnosti ČR ve stížnosti pro porušení zákona uvádí, že v rozporu s tehdy platným ustanovením § 160 odst. 1 tr. ř. nebylo, pokud podle tohoto ustanovení bylo zahájeno trestní stíhání, přičemž usnesení o zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1 tr. ř. tehdy platného se doručovalo pouze státnímu zástupci, a byli následně vyslechnuti svědci před tím, než bylo obviněnému sděleno obvinění, pak jeho názor má oporu v ustanoveních § 160 odst. 1, § 169 písm. a) tr. ř., ve znění platném před novelou provedenou zák. č. 292/1993 Sb. a v bodu 2 přechodných a zmocňovacích ustanoveních zák. č. 292/1993 Sb. Není tedy potřebné z uvedeného důvodu znovu vyslýchat svědky M. J. a S. J. ani obviněnému B. H. doručovat usnesení o zahájení trestního stíhání, které bylo vydáno podle § 160 odst. 1 tr. ř., ve znění platném před novelou provedenou zák. č. 292/1993 Sb. Je však možno uvedené svědky znovu vyslechnout podle požadavku odvolacího soudu k (objasnění skutečnosti, zda obviněný B. V. vzbudil u poškozené důvodnou obavu, že by své výhrůžky, činěné na její adresu, opravdu uskutečnil.

V souladu s napadeným usnesením Krajského soudu v Brně považuje Nejvyšší soud České republiky za potřebný znalecký posudek z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, k vyšetření duševního stavu obviněného B. H. a k posouzení jeho trestní odpovědnosti podle § 12 tr. zák. Pochybnosti o duševním zdraví obviněného B. H. vzbuzuje především zpráva Obecního úřadu v Lužici, v níž je uvedeno, že obviněný B. H. ve velké míře požívá alkoholické nápoje a pak je velmi agresivní, velmi často se dopouští nepříjemných výtržností vůči sousedům.

Ze shora podaného vysvětlení vyplývá, že Krajský soud v Brně nepochybil, pokud napadený rozsudek Okresního soudu v Hodoníně zrušil podle § 258 odst. 1 písm. a), b), c) tr. ř. pro podstatné vady řízení, které rozsudku předcházelo, pro vady rozsudku a pro vznik pochybností o správnosti skutkových zjištění, přičemž k objasnění věci je třeba důkazy opakovat, případně provádět důkazy další.

Vady řízení byly zjištěny zejména v přípravném řízení, bude třeba provádět takové důkazy, které objasní otázku, zda lze vůbec proti obviněnému B. H. vést trestní stíhání a pak jej postavit před soud. Krajský soud v Brně tedy nepochybil, ani když podle § 260 tr. ř. věc vrátil státnímu zástupci k došetření, i když vesměs z jiných důvodů, než zjistil Nejvyšší soud České republiky.